

JURNAL

ПЕNТРȢ РЕSПÎNDIРЕА ШТIINЦЕЛОРȢ NАТȢРАЛЕ ШI ESАКТЕ ÎN ТОАТЕ КЛАSЕЛЕ

Pediџeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 34. (Anȣлȣ алȣ patpȣлеа) Бȣкȣрешtї 15 Sentemвpie, 1859.

Чева despre istopiea кълъtopiiлорȣ în балоапе.

De шi фраџiї *Montgolfiers* ераȣ пъскочitорї балопȣлȣї, кȣ toate ачestea, пȣ mepitъ eї atita admiраџiȣne de kitȣ ȣрmашiї лорȣ. Късї eї însȣшї п'авеа кредiпџъ ла iпвепџiȣпеа лорȣ, de ачеea п'аȣ кȣtezatȣ eї пiчї odatъ a ȣmбла în персоапъ întp'ȣпȣ балопȣ шi абеаȣ обiчеiȣ d'a tpimite кокошї, раџе, oї ш ч. л. *D. Pilatre de Rozier* ера челȣ d'întiiȣ omȣ каре s'a пȣsȣ întp'ȣпȣ балопȣ în апȣлȣ 1783; însъ dînsȣлȣ s'a sȣit кȣ балопȣл пȣmaї ла o înълџime de 300 пiчioape, aвîndȣ грiжъ ка sъ џie балопȣ кȣ фpîпгiе. Maї пе ȣpmъ, a întpeпpinsȣ Rozier împpeȣпъ кȣ Marquisa d'Arlandes o кълъtopie întp'ȣпȣ балопȣ кареле пȣ maї аȣ џiпȣtȣ de фpîпгiе. Eї s'аȣ sȣitȣ atȣпчї ла o înълџime de 3000 пiчioape шi s'a пlimбatȣ аша în înълџimea аерȣлȣї пеste totȣ Парisȣ. Локȣitорiї ачestȣї орашȣ, atîtȣ de simџitорї пеntpȣ ideї пȣoї шi глорiеa, a aплаȣdatȣ ла ачest sпектакол кȣ фpeпesie шi аȣ stpiratȣ къ паџiȣпеа франчеасъ a копкisȣ акȣmȣ пȣ пȣmaї пъmîntȣлȣ, чi шi черȣ împpeȣпъ кȣ аерȣ. O împpeџiȣраре кȣpioasъ s'a întîmплatȣ atȣпчї. O mȣлџime de oamenї s'a sȣitȣ atȣпчї пе tȣpпȣ бisepiчеї de ла «Nôtre Dame.» Апої eї пpiвindȣ ла балопȣлȣ în аерȣ, s'a întîmплatȣ къ балопȣлȣ s'a пȣsȣ în dpeпtȣлȣ soapeлȣї шi a întȣпекatȣ soapeле пеntpȣ kite-ва momente. D. Rozier п'a пȣtȣtȣ пе ȣpmъ sъ ȣite în toatъ вieaџa лȣї къ елȣ ера кавza ȣпеї eклiпseї soapeлȣї пеntpȣ ȣпiї Паpisiaпї! Ла ачеastъ sȣipe, kîndȣ балопȣлȣ a

перdȣtȣ ведереа обжектелорȣ пе пъмîntȣ, Маркisȣлȣ s'а катȣ sперіatȣ ші а zisȣ къ е destȣлȣ. Dарȣ sавантȣлȣ Rozier а апрinsȣ totȣ мереȣ паiȣ ка sъ se sȣе totȣ мереȣ. Dарȣ пе ȣрмъ кîndȣ Маркisȣлȣ а аȣzitȣ sгомоte de кръпътȣрĭ în валонȣ, а перdȣtȣ тоатъ ръвdареа ші а sілitȣ пе товарошȣлȣ sъȣ ка sъ se погоаре жосȣ. Ачеаstъ къльторie а цinȣtȣ 25 minȣte ші къльторiĭ аȣ stръвътȣtȣ în ачеstȣ тimпȣ, spaцiȣлȣ de шеаse мiглie (lieux) франчеазъ.

Прinчinȣлȣ sȣiреĭ алȣ а ачеstȣĭ валонȣ, ка ші тȣtȣрора челорȣ пречеdente, ера аерȣлȣ înкълzitȣ în валонȣ; fiindȣ-къ аерȣлȣ înкълzitȣ е maĭ ȣшорȣ de кîtȣ аерȣ рече. Dарȣ maĭ пе ȣрмъ D. Charles а нъскочitȣ газȣ idроценȣ (Hydrogenŭ, газȣлȣ апеĭ) каре este кȣ 14 орĭ maĭ ȣшорȣ de кîtȣ аерȣ, ші de акȣмȣ înainte, валоанеле s'а ȣмплȣtȣ кȣ газȣ idроценȣ.

Întр'ȣнȣ asemenea валон dȣпе о metodъ нȣоъ, s'а sȣitȣ ла 1 Декемврie а нȣmitȣлȣĭ анȣ, D-niĭ Charles ші Robert în гръdina de ла палатȣлȣ Tiulerin ші а алергаtȣ (кȣмȣ s'а еспрimatȣ атȣнчĭ спектаторiĭ поецiĭ entȣsiastĭ) „ка niшtе fiinцe zeitъцĭ кътре резidенца немȣрitорiлорȣ, ка sъ приimeаскъ ръsплъtiреа лорȣ пentрȣ прогресȣлȣ imensȣ алȣ spiritȣлȣĭ лорȣ.“ Ачеste «fiinцe zeешtĭ» s'а погорîtȣ жосȣ лîнгъ Nesle, адекъ 25 мiглie депарtе de Парisȣ. În minȣtȣлȣ погорîреĭ лорȣ, de ші soареле s'апȣне déja, D. Charles s'а хотърîtȣ ка sъ se sȣie елȣ акȣмȣ sinгȣрȣ în валонȣ. Ачеstȣ кȣрацiȣ а приimitȣ ръsплъtiреа sa прinтр'ȣнȣ спектаколȣ admirавiлȣ ла каре а asistatȣ. Адекъ авiеа s'а sȣitȣ, къ în zече minȣte валонȣлȣ s'а sȣitȣ кȣ dînsȣ ла о înълцime de доъ мiглie, аколо а ревъzȣtȣ soаре din ноȣ каре ера апȣsъ dежа пentрȣ чеĭ-лалцĭ локȣitорĭ аĭ пъмîntȣлȣĭ, dарȣ în ачеstȣ minȣтȣ авȣрiле пъмîntȣлȣĭ îĭ акоперitȣ ведереа пъмîntȣлȣĭ; аша dарȣ елȣ zворîndȣ în аер авеа în dрептȣлȣ лȣĭ soаре ші пъмîntȣ паркъ нȣмаĭ esistъ. Че спектаколȣ sȣвлimȣ! Dарȣ neste пȣцinȣ, soареле а апȣsȣ ші лȣна s'а sȣitȣ пе орizontȣ ші а върsаtȣ разеле sале de лȣminъ neste strata авȣрiлорȣ каре акопере пъмîntȣ naintea окiлорȣ sъĭ. Ачеаstъ sченъ ера d'ȣнȣ карактерȣ atîtȣ de грандiosȣ în кîtȣ, еȣ sinгȣрȣ мȣрitорȣ каре амȣ asistatȣ ла ачеаsta, зiче D. Charles, амȣ върsаtȣ лакръmĭ de вȣкȣрie ші de admiraцiȣне.

În лȣна лȣĭ Iȣnie анȣлȣ 1784, s'а sȣitȣ în орашȣлȣ Lyon (în опоареа рецелȣĭ de Sвецiа каре ера атȣнчĭ аколо) доъ валоане, saȣ аеропаȣtе în каре s'аȣ афлаtȣ întр'ȣнȣлȣ ȣнȣ кавалерȣ ші întр'алtȣ о damъ. Madama *Thiblé* ера чеа d'întîia damъ къльтоаре în аерȣ. Поецiĭ галанцĭ d'атȣнчĭ, аȣ кîntatȣ zікîndȣ: «къ фрȣmоаsа madama Thiblé а алергаtȣ кътре черȣ ка sъ se întîлнеаскъ аколо кȣ înцерiĭ товарошiĭ sъĭ ші а totȣлȣĭ sексȣлȣĭ фрȣmosȣ, пе каре Dȣmnezeȣ а trimisȣ de ла черȣ ла пъмîntȣ пentрȣ ferічiреа.ценȣлȣĭ nostrȣ бърбътеskȣ» (Mi se паре къ ачеstȣ поеtȣ галантȣ n'а fostȣ înȣsратȣ). Madama Thiblé а ажȣnsȣ în ачеstȣ валонȣ ла о înълцime de 13,500 пiчioаze ші d'аколо а арȣнкаtȣ пе пъмîntȣ ȣнȣ dрапелȣ (ȣнȣ stеагȣ) каре а кîntъритȣ 14 фȣнцĭ ші каре а ажȣnsȣ ла пъмîntȣ tокмаĭ neste шеаnte minȣte, atîtȣ de депарtе ераȣ атȣнчĭ валонȣ, de пъмîntȣ!

Ла 19 Sептемврie а нȣmitȣлȣĭ анȣ, челȣ d'întîiȣ прinчiпе saȣ Dȣче s'а sȣitȣ în аерȣ. Ачеаstъ персоанъ «înалтъ» пе пъмîntȣ каре а ȣмвлаtȣ sъ se înалце тȣлтȣ în аерȣ, ера Dȣка D'Orleans нȣmitȣ ші Philipp Egalité (tатъл лȣĭ Louis Philipp fostȣлȣ рецеле франчеzілорȣ). Кîнd валонȣлȣ а ажȣnsȣ ла о înълцime de 6000 пiчioаре, Dȣка а înчепȣтȣ sъ se teamъ къ преа se апропie de черȣ ші фъръ sъ întреве пе камараdȣлȣ sъȣ проприетарȣлȣ валонȣлȣĭ, а пътрȣnsȣ валонȣлȣ кȣ вîрфȣлȣ sавiеĭ sале ші аша s'а погорîтȣ. Ачеаstъ къльторie în аерȣ а цinȣтȣ чinчĭ оре (чеаsȣрĭ) ші în ачеstȣ tімпȣ, валонȣлȣ а stръвътȣтȣ ȣнȣ spaцiȣ de 135 мiглie.

De атȣнчĭ мȣлцĭ amatорĭ s'а sȣitȣ în валоане îndestȣлîndȣ кȣрiozitatea лорȣ пе костȣлȣ перiколȣлȣĭ кȣ каре este totȣ-d'аȣна însoцitъ о къльторie кȣ валонȣ. Maĭ toate ачеste къльторiĭ авеаȣ niште inчеdente комiче saȣ ремаркавiле. Noĭ вомȣ помени аiчĭ ȣнеле dintр'înseле.

D. *Testu* а întрепрinsȣ sinгȣрȣ о плimвare întр'ȣнȣ валонȣ кȣ арiпĭ фъкȣтȣ кеарȣ de dînsȣ. Ла ора 4 dȣпе amiazъ, întр'ȣнȣ minȣтȣ кîndȣ а înчепȣтȣ sъ плоаъ, s'а sȣитȣ. Кîndȣ а ажȣnsȣ ла о înълцime de 3000 пiчioаре, а въzȣтȣ къ а ȣitatȣ sъ iа кȣ dînsȣ пietре ка sъ înгреȣнеzе чева валонȣ ші къ валонȣлȣ преа îлȣ поартъ репеде în sȣsȣ; а înчеркатȣ ка sъ se погоаре жосȣ прin ажȣторȣлȣ арiпiлорȣ валонȣлȣĭ, каре însъ прin

ненорочіре, s'aŭ рȣntŭ лȣntîndȣ-se кȣ вîntȣ. Кȣ toate aчestea, a ажȣnsŭ жosŭ ші балонȣлŭ s'a dенȣsŭ пе ȣnŭ кîmпŭ semъnatŭ кȣ грîȣ. Елŭ aтȣнчĭ, фъръ съ еасъ din балонŭ, a începȣtŭ съ aдȣне împреціȣрȣлŭ лȣĭ піetре dȣпе кîmпŭ ші съ ле пȣie în балонŭ. Din ненорочіре, s'aŭ aflatŭ în вечinътate nішtе царанĭ пропріetapiĭ aчestȣĭ кîmпŭ каре îndatъ aŭ алергатŭ ла dînsȣ черîndŭ ка съ'ĭ despъгȣбеаскъ пentрȣ stрікъчiȣпіле каре балонȣлŭ лȣĭ a каȣzatŭ пе кîmпȣлŭ лорŭ. Кîndŭ a възȣtŭ къ елŭ нȣ вреа съ'ĭ aкорde вр'о despъгȣбіре, aŭ пȣсŭ toцĭ mîna пе stреангȣлŭ балонȣлȣĭ каре s'afla totŭ плȣtindŭ în аерŭ ла o mікъ depъrtаре de пȣцine пічіоаре de пъmîntŭ, ші aша a adȣsŭ пе prisoнерȣлŭ лорŭ totŭ fiindŭ în аерŭ, în tріȣmфŭ ла Поліціe. Aічĭ a începȣtŭ o desбатере întре D. Testu tрonindŭ ші балонȣ ші prігонітopiĭ лȣĭ ȣмблîndŭ пе жosȣ. Daрŭ D. Testu обсервîndŭ акȣмŭ къ лȣкрȣ нȣ іеа нічĭ ȣnŭ сфершітŭ, îndatъ ші фъръ veste a тъіатŭ stреангȣлŭ ші еатъ къ întр'ȣnŭ minȣtŭ балонȣлŭ a datŭ fȣга în sȣsȣ, пе кîndŭ царaniĭ кȣ поліціарȣ aŭ ръmasŭ кȣ гȣра къскатъ. Zбȣрîndŭ aша, a ажȣнsŭ ла o реџіȣне ȣnde a aȣzitŭ tȣнетȣлŭ ȣрлîndŭ sȣб пічіоареле sале. Daрŭ аерȣлŭ ера аічĭ плінe кȣ nішtе atome (пъртічеле) de гіеацъ каре плȣteaȣ în аерŭ ші каре aŭ împiedікатŭ naintaреа балонȣлȣĭ. Atȣнчĭ dînsȣлŭ s'a погорîtŭ înкъ odatъ чева ка съ арȣнче o parte din піetре каре ле авеа кȣ dînsȣ, ка съ вазъ съ нȣ арȣнче pietре пе капȣлŭ вр'ȣнȣĭ omŭ; dȣпе каре іарŭ s'a sȣitŭ. Maĭ пе ȣрmъ, s'a погорîtŭ чева în аерŭ ла a treia оръ, ка съ esiste în аерŭ ла sпектакȣлŭ ȣнеĭ вîнътоаре de вȣлпĭ întре Etomen ші Varville; іарŭ пе ȣрmъ a хотърîtŭ ка съ petреакъ noаntea în аерŭ. Акȣмŭ s'a възȣtŭ елŭ înконцiȣрatŭ d'ȣnŭ întȣнерікŭ adînкŭ în mizлокȣлŭ ȣнеĭ фȣртȣне teрібіле, înконцiȣрatŭ de tȣnete, фȣлџере, zъпadъ ші pietре. Балонȣлŭ s'a легънатŭ кȣ dînsȣ ка ȣnŭ леагънŭ пȣсŭ întр'o mішкаре iȣte. Кîndŭ вîntȣлŭ челŭ tаре s'a потолітŭ, a авȣtŭ елŭ плъчере съ обсерве din нoŭ stелеле лȣчіndŭ în черŭ ла opa dimineцеĭ, ла ръвърsatȣлŭ zілеĭ; ера atȣнчĭ opa 3 de dimineaцъ ші D. Testu ш'a adȣsŭ amintе къ 'ĭ е foame ші s'a пȣсŭ ла ȣnŭ dежȣнŭ în балонȣлŭ съŭ. Întр'aдевърŭ, ȣnŭ кȣріosŭ dежȣнŭ ла opa 3 dimineaцa întре нȣорĭ! Dȣпе dежȣнȣ, аеронаȣtікȣл a aштеntatŭ пînъ кîndŭ a еşitŭ soареле біне пе orizontŭ ші atȣнчĭ s'a погорîtŭ лініштітŭ лîнгъ Camprenŭ, ла o depъrtаре de 68 mігліе de Парisŭ.

În Англіеа, челŭ d'întîiŭ аеронаȣt ера ȣnŭ D. *Blanchard* каре s'a sȣitŭ întр'ȣnŭ балонŭ în anȣлŭ 1785, împреȣнъ кȣ ȣnŭ amerікаnŭ anȣме Dr. Jeffries ші amîndoĭ aŭ treкȣtŭ în балонȣлŭ peste каналȣлŭ mъреĭ, каре împarte Iрланda de Mapea Бrіtaniе. Daрŭ џенералȣлŭ Moneg каре s'a sȣitŭ întр'ȣnŭ балонŭ în орашȣлŭ Norvich, totŭ кȣ sкопŭ ка съ treакъ каналȣ, a авȣtŭ ненорочіре къ a къзȣtŭ în апъ (mаре); шеаsе оре s'a лȣптатŭ кȣ talazȣріле mъреĭ, пе ȣрmъ л'aŭ sкъпатŭ. Ȣnŭ алtŭ англеzŭ каре a врȣtŭ asemenea съ treакъ каналȣлŭ de ла Iрланda, a авȣtŭ ненорочіре къ ȣnŭ вîntŭ a гонітŭ балонȣлŭ съŭ totŭ кътре nордŭ к'о реnеziчiȣне estраордінаръ. Aчestŭ omŭ арŭ fi ажȣнsŭ негрешітŭ кȣрîndŭ ла полȣлŭ nордȣлȣĭ алŭ пъmîntȣлȣĭ (adекъ балонȣлŭ кȣ kadaверȣлŭ съŭ) daкъ, пentрȣ норокȣлŭ лȣĭ, нȣ s'арŭ fi întîmплатŭ къ katарtele ȣнеĭ коръбiĭ вiindŭ de ла nордŭ, арŭ fi întîlnitŭ în аерŭ aчestŭ балонŭ ші л'aŭ înгъърітŭ; atȣнчĭ аеронаȣтȣл s'a погорîtŭ în корабiе ші aша a sкъпатŭ.

D. Pilatre de Rozier вrîndŭ акȣмŭ a imita ші елŭ кълъторііле кȣtezътоаре але D. Blanchard, a perdȣtŭ віеаца sa ла ȣna din aчeste кълъторiĭ. Къчĭ ла o înълціме de 3000 пічіоаре балонȣлŭ, din întîmпларе a începȣtŭ съ арzъ ші toцĭ кълъторiĭ пе dînsȣ aŭ къзȣtŭ жosŭ ші s'aŭ sdробітŭ astŭ-felŭ къ, нȣ л'a рекȣnoskȣtŭ nimenea.

D. Carlo Brioschi, astрономȣлŭ ла обсерваторȣлŭ rigal de ла Napoli s'a sȣitŭ кȣ ȣnŭ балонŭ maĭ mȣлtŭ de кîtŭ toцĭ чеĭ пречеdenцĭ ші аерȣлŭ ера în aчeastъ реџiȣне înaлтъ aша de sȣбцiре, în кîtŭ балонȣлŭ s'a кръпатŭ. Кȣ toate aчestea, аеронаȣтȣлŭ a sкъпатŭ astъ datъ кȣ віеацъ; daрŭ a пъstратŭ de aчeastъ întîmпларе o patimъ каре 'лŭ a omорîtŭ maĭ пе ȣрmъ.

(Ва ȣрma.)

Чева desпре ръsпîndipea леiлорȣ пе пъmîntȣ în timпȣpiле tpekȣte.

Пе kîndȣ astъzî esistinцa леiлорȣ este mъpцinitъ пе ȣнеле цъpî але Asieî mepidionaле (Indiea) ші але Afpічеї ші кіарȣ aічі debine din zi în zi maî mape; în timпȣpiле tpekȣte, леiї epaȣ mȣлtȣ maî пȣцinî papî ші кіарȣ пeninsȣлa Haemus (цара волканȣлȣі) лîнгъ noî, epa o цapъ плinъ de леі. Înkъ în sekȣлȣлȣ алȣ пatpȣлеа dȣпе Xpistȣ, s'a aflatȣ леiї în пъdȣpiле mȣнцiлорȣ Rumelieî ші ачeштî mȣнцî пpeлȣнцindȣ-se пînъ ла Sepbia, sъ kombine în пaptea лорȣ mepidionaлъ кȣ kpesta înaлtъ a mȣnteлȣî Pindus în Maчedonia, neînчetatȣ akopepitȣ кȣ zъпada etepnъ. Tokmaî maî пе ȣpmъ, dȣпе че kȣлtȣpa fъkȣ mape пpогpesȣ în Eлada sȣб domniea лȣî Philipp, Aлeksandpȣ, Pyrrhus ш. ч. л.; tokmaî atȣnчі, ziчemȣ, oameniї пpin kȣлtȣpa лорȣ aȣ гonitȣ пе леiї din aчeste pецiȣnî але пъmîntȣлȣі, apъtîndȣі къ пȣ елȣ (леȣ) чі omȣлȣ este adeвъpatȣ pеце întpe fiinцеле însȣflеціtе; къ пȣmaî лȣî sъ kȣbine domniea пъmîntȣлȣі.

O întîmпларе пorочітъ a fъkȣtȣ къ Herodot, aчestȣ istopiorpafȣ челȣ maî antikȣ, пе a лъsatȣ notiцe sȣpтe desпpe esistinцa леiлорȣ în aчeste pеціȣnî, atȣnчі. Adeкъ ла okasiȣnea deskpieрeî kampanieї Пepsikъ лȣî *Xerxes*, ziче къ kъmiлеле пȣptъtoape de вългажipî în apmadiea лȣî, aȣ fostȣ atakate de леі лîнгъ pîȣлȣ Axios (aчestȣ pîȣ se вapsъ în sînȣлȣ mъpeî ла o distanцъ de 7 miгле de Thesalonich). Пъdȣpiле de stежаpȣ але Maчedonieї maî кȣ seamъ, se пape къ epaȣ maî nainte поплȣлате de леі; akoло, în валеа întpe mȣнцiї Panagios ші Olympos epa лъкȣinцa лорȣ de пpеділекцiȣne; d'aічі aȣ пътpȣnsȣ пînъ ла Kолоніеа Eленъ de ла Chalcidiea; aчeastъ пpoбъ monedeле antiче de ла Ménde ші Akantos. Dapȣ de kîndȣ aȣ încheпȣtȣ sъ лȣкpeze mineле d'aȣpȣ ші d'apцintȣ пе mȣnteле Panagios, de atȣnчі леі s'aȣ fъkȣtȣ akoло peвъzȣцî. Dapȣ кіарȣ ші în toate пъdȣpiле але Eладеі, aȣ tpъitȣ леiї în timпȣpiле antiчі. Olympos epa, пȣ пȣmaî pesidenцa dibinitъцiлорȣ, чі ші a pеџелȣі animaлелорȣ; asemenea ші Pelion. De akoло aȣ fъkȣtȣ inbaziȣnî în Thessaliea; de aчeea bedemȣ ші akȣmȣ kaпete de леі sъпate пе monedeле antiче de ла opaше Pherae ші Larissa.

Kîndȣ Thessaliea a debenitȣ maî лokȣitъ de oamenî, леiї s'aȣ petpasȣ ла mȣнцiї *Pindus*; d'akoло aȣ fъkȣtȣ inbaziȣnî пepiodiче în Epirus ші Aetoliea.

Este kȣnoskȣtȣ къ în timпȣpiле epoiче але Mithologieї Eлene, *леiї* жȣка ȣnȣ poлȣ mape. Akoло fiгȣpeazъ mȣлte tpadȣцiȣnî desпpe леiї d'Helicon, de Citharon ші de Nemesa. Epoȣлȣ Alcathoos a *omopîtȣ* ȣnȣ леȣ цiгantikȣ în пъdȣpiле de ла Citharon ші dpeпtȣ mȣлцȣmipe de aчeastъ isбîndъ, Alcathos a konsakpatȣ ofpande ла *Megara* în temплȣ лȣî Apolon ші Arthanus, amîndoъ dibinitъцiле пpotektoрe але вънъторiлорȣ.

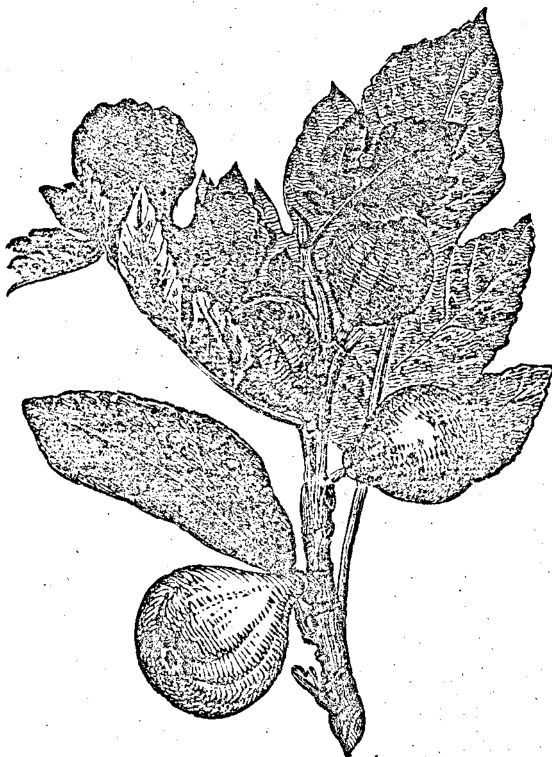
O oбskȣpitate пpofȣndъ înбeлеше dikцiȣnea (tpadiцiȣne) a леȣлȣі de ла Nemea. Întpe Nemea ші Mycena, ziче tpadiцiȣnea mitoлoцікъ, a esistatȣ odatъ ȣnȣ леȣ кȣ totȣлȣ цiгantikȣ ші estpaopdinapȣ kape a debastatȣ toatъ цapa de ла Argolis. Hercules a omopîtȣ пе aчestȣ monstpȣ de animaлȣ ші aчeastъ faптъ este ȣna din челе maî bestite але aчestȣі Epoȣ.

Aчeea че epa Hercule ші sъmъnaшiї лȣî în antikȣitate, aȣ debenitȣ akȣmȣ oamenî de пpisosȣ în Eлада ka ші în toatъ Eȣpoпa ȣnde пȣmaî sîntȣ леі de omopîtȣ. Dapȣ în Asiea ші maî кȣ seamъ în nopdȣлȣ Afpічеї, akoло леiї пȣ s'aȣ stinsȣ înkъ. În timпȣpiле noastpe, fpanчezȣлȣ Gerhard ш'a kîштiгatȣ o mape pеnȣmiцiȣne пpin гonipea леiлорȣ. Kaptea лȣî desпpe вînatȣлȣ леiлорȣ, este плinъ de anekdote ші de istopiї foapte intepesante ші instpȣktibe. Dapȣ ші în Afpika, леiї a înчeпȣtȣ sъ debie din zi în zi maî papî; asta este soapta animaлелорȣ fepoче ші sînџеpoase. Mikшopapea пȣmъpȣлȣі лорȣ mepџe întpe o пpoпopцiȣnea eкȣaлъ кȣ mъpipea пȣmъpȣлȣі oamenilорȣ пе пъmîntȣ; o чipkȣmstanцъ kontpapie o гъsimȣ ла animaлеле domestiче kape sъ îmȣлцeskȣ кȣ пpoпopцiȣnea îmȣлцipeї oamenilорȣ în ȣнеле цъpî. Omȣлȣ este ȣnȣ inamikȣ împлакабiлȣ a tȣtȣлорȣ fiinцелорȣ kape sîntȣ kontpapie skoпȣpiлорȣ saле ші kape îї adȣkȣ opî ші kape géne ші nemȣлцȣmipî пе пъmîntȣ. Kîtȣ de пȣtepniчі sъ fie aчeштî inamiчі aї omȣлȣі; елȣ îї біpȣеште ла sъfipшitȣ. Леȣлȣ, ziче Gerhard, este dintpe toate animaлеле, inamikȣлȣ челȣ maî

pedѕtaвілѕ алѕ отѕлѕї. Отѕлѕ, de ші отоаръ леѕ, dарѕ нѕ'лѕ вірѕеште нічї odatъ; къчї кораціѕлѕ, fорца ші fѕріеа ачестѕї animaлѕ тажеstosѕ. fаче къ în minѕtѕлѕ кîndѕ kade, kade ка ѕнѕ ероѕ, dарѕ нѕ ка ѕнѕлѕ вірѕitѕ ші абътѕtѕ. Dарѕ отѕлѕ egoistѕ, îi пасъ пѕцінѕ кѕтѕ kade леѕ; îi destѕлѕ къ а кѕzѕtѕ ші ѕnde а ѕтплѕtѕ odatъ леїї аерѕ кѕ sîрîгареа лорѕ pedѕtaвілъ, аколо sîріrъ акѕтѕ вліnda oaie, saѕ съ аѕde кіарѕ stірігареа а Локомотiвѕлѕї каре fѕце ка ѕнѕ Ѕраranѕ пе кîmпiiле imense апропiindѕ оатенї de оатенї, націѕнї de націѕнї, fъкîndѕ din пътîntѕ ѕнѕ adeвъratѕ *monoполѕ алѕ ценѕлѕї ѕтanѕ* de ші, аре ші елѕ întpe тетбрії sъї ѕнiї нѕтаї пѕцінї sîнцеpoшї ка леї ші tigpiї.

Zmokinѕлѕ.

Арборѕлѕ de zmokinѕ (Ficus, Figuier) este în прівінца fелѕлѕї imѕлціреї sале, ѕнѕл din плантеле челе таї intepesante; арътîndѕ-не кѕт Natѕpa este inцeniоаsъ în тіzлоачеле кареле întpeбѕinцеаzъ sпре imѕлціреа плантелорѕ. Мѕлtѕ timпѕ а tрекѕtѕ, кîndѕ бotanistiї н'аѕ шtiѕtѕ тіstерѕлѕ fекondaціѕнеї zmokinѕлѕї. Акѕтѕ съ штіе ачеаstъ кѕрiositate; adeкъ în локѕ къ ла toate челе-лалте планте, fрѕкtѕлѕ (поата) se desвоалtъ din flopї ші în пъѕntpѕлѕ fлоареї; ла zmokinѕ, din kontpa, fлоареа se desвоалtъ în пъѕntpѕ fрѕкtѕлѕї, adeкъ în пъѕntpѕлѕ zmokiнеї каре о тîнкътѕ ка fрѕкtѕ (поата), se aflъ flopiле кѕ seтінцеле каре продѕкѕ. Ачeste flopї sîntѕ ѕnisексѕале adeкъ flopiле тasкѕле sîntѕ пѕцінѕ în пѕтърѕ ші se aflъ пе партеа de sѕsѕ а zmokiнеї, пе кîndѕ flopiле femeле se aflъ таї жоsѕ ші întp'ѕнѕ пѕтърѕ таї тaре; fie-каре flopічікъ stъ пе ѕнѕ пічіорѕшѕ тікѕ ші н'аѕ колоаре ка челе тasкѕле, аѕ ѕнѕ калічіѕ îтпърцitѕ în tpeї diвiziѕнї ші аре tpeї stamine, fie-каре staminѕ tерміnîndѕ-se прin doъ антере. Dарѕ ла flopічелеле femeле, fie-каре аре чінчї diвiziѕнї (tъieтѕрї) în калічіѕлѕ съѕ ші înкопціоаръ ѕнѕ оваріѕ de каре еасъ ѕнѕ stiлѕ авîndѕ d'asѕпра doъ stigmate пеекѕале. Fie-каре fлоаре femeлъ продѕче о тѕлціте de seтінце лентiкѕларе (în fорта de лінте). Ла вîрfѕлѕ zmokiнеї, оbserвътѕ ка о гаѕръ тікъ, înкопціѕрat de solzї тічї, dар fорта zmokiнеї este ачееа а ѕнеї пере.

Zmokina, (ficus carica L)

Botanistiї кѕноskѕ пînъ ла 30 sпеце de zmokinї. Чеа таї прінчіпалъ sпецъ este zmokinѕлѕ opdinарѕ (Ficus carica L.); патріеа лѕї este Asiea ші Еѕропа теріdiоналъ; este тік, însъ în църiле foapte калde se sѕе кiте odatъ ла о таре înълціте; аре foapte fрѕтоаse fрѕнze, în fорте de о палтъ кѕ чінчї деџеte; фаца лорѕ de sѕsѕ е верde înкisѕ; чеа de жоs este катѕ албъ. Кîнd таіе чіне-ва ачеste fрѕнze (ка ші tрѕнкiѕл) еаse ѕнѕ flѕid албѕ. Zmokinеле, кîнd s'аѕ гътitѕ, sînt d'о колоаре вінъtъ saѕ рошіоаръ, saѕ галбенъ saѕ верde, дѕпе felѕлѕ арборѕлѕї; къчі esistъ felѕрiтї de варіетъцї (soiѕрї) d'ачеаstъ sпецъ de zmokinї.

Ficus rotunda alba; este катѕ ѕнflатъ sѕsѕ; дъ fрѕнkte прітъвара ші toamna; челе de toamnъ însъ sîntѕ таї бѕне.

Ficus angelica; галбенъ-верde; este о поатъ foapte плъкѕtъ de тîнкаре.

Ficus purpurea; е рошѕ-віолеtѕ ші foapte fрѕтоаsъ; апої ші foapte плъкѕtъ, *кîndѕ* вара ера кълdѕроаsъ.

Ficus Pyroforme; seamъnъ тѕлtѕ к'о паръ; е веstitъ în нордѕ-вестѕ Франчіеї (Bordeau). Челе-лалте sпеце таї пѕцінѕ iтпортanтe нѕ вотѕ нѕті аічї.

Despre кȣлtȣра zmokinȣлȣĭ, observъtȣ̆ челе ȣртъtoape. Nȣmaĭ ȣnȣ̆ пъmîntȣ̆ арџiлосȣ̆ (клеосȣ̆) шi foapte ȣmedȣ̆ нȣ е бȣнȣ̆ пentrȣ zmokinȣ̆; алtminteлea решеште în орĭ-че пъmîntȣ̆. Dapȣ̆ kîndȣ̆ е espȣsȣ̆ în аерȣлȣ̆ лiберȣ̆ шi maĭ кȣ seamъ лîнгъ вр'о fîntînъ, решеште înкъ maĭ bine. Dapȣ̆ орĭ ȣnde, tpeбȣе чine-ва съ баџе de seamъ къ zmokinȣлȣ̆ съ fie înкълzitȣ̆ шi лȣminatȣ̆ dpentȣ̆ de pazеле soapeлȣĭ.

Траiȣлȣ̆ anімалелорȣ̆.

(Ȣрmаре.)

Леȣлȣ̆. Лiмба леȣлȣĭ (кȣ а tȣtȣлорȣ̆ animaлелор din familia пisiчiĭ) аре niшte кipлiџе tapĭ, de ачееа лinџереа леȣлȣĭ din menaџеріъ este foapte періколоасъ, къчĭ кȣ лinџереа sa жȣпоае пелеа. Кȣраџiȣлȣ̆ леȣлȣĭ шi џенерositatea sa '-а търitȣ̆ нȣmipea de реџе алȣ̆ animaлелорȣ̆. Елȣ̆ нȣmaĭ kîndȣ̆ este stpîmtopatȣ̆ de foame, atакъ пе omȣ̆; atȣнчĭ este крȣдȣ̆ грozавȣ̆.

Леȣлȣ̆ прiн кȣраџiȣлȣ̆, forџа шi toate карактереле sале mepitъ нȣmеле de реџеле animалелорȣ̆. Patpia sa este Asia шi Африка; елȣ̆ ажȣнџе пînъ ла о înълџimе de 4—5 шi ла о лȣнџimе de 8 9 пiчioape, dapъ шi коаda sa аре о лȣнџimе de patpȣ пiчioape. Фрȣntea sa apatъ ка niшte indoitȣpĭ, ка niшte връџĭ, maĭ кȣ seamъ kîndȣ̆ е некъжitȣ̆; гȣра sa е foapte ларгъ; în întpȣ аре 14 dinџĭ грozавĭ карĭ sîntȣ̆ în stape а рȣпе оаsеле челе maĭ tapĭ; лiмба лȣĭ е mape, foapte aspръ, пар' к'арȣ̆ fi акоперitъ кȣ кipлiџе de fepȣ̆, de ачееа кiарȣ̆, дȣпе кȣmȣ̆ amȣ̆ zisȣ̆, kîndȣ̆ леȣлȣ̆ лinџе пе чine-ва кȣ лiмба, е періколосȣ̆; пiчioapeле sале sîntȣ̆ skȣpte, dapъ џерепе; îмблетȣлȣ̆ лȣĭ este înчетȣ̆ шi maiestosȣ̆, dapъ kîndȣ̆ гонеште вр'о prадъ, atȣнчĭ алеаргъ кȣ о iȣџеалъ estpaopdinapъ; елȣ̆ търеште 20—30 de anĭ.

Тоатъ лȣmea шtie че deosebitȣ̆ кȣраџiȣ̆ аре леȣлȣ̆; еллȣ̆ nічĭ odatъ нȣ se snepie de inemічiĭ sъĭ, fie oamenĭ saȣ̆ animале, fie mȣлџĭ fie пȣџinĭ. Kîndȣ-ĭ е foame, se faче крȣдȣ̆, нȣ-ĭ пасъ de nimikȣ̆, atакъ пе орĭ-че fiinџъ viiъ каре о întîлнеште, апоĭ орĭ-че pesistinџъ 'лȣ̆ anpinde шi maĭ mȣлtȣ̆, кȣ deosebipe bederea sînџелȣĭ-лȣ̆ anpinde foapte tape. Kîndȣ̆-лȣ̆ рънеште чine-ва, se faче înсъ шi maĭ періколосȣ̆, къчĭ pesȣнареа sa н'аре марџинĭ, atȣнчĭ înчепе съ stpiџе грozавȣ̆, окiĭ i se fакȣ̆ ка flакъра anpinsъ, din гȣръ-ĭ кȣрџе snȣmъ, bate пъmîntȣлȣ̆ кȣ коаda шi ваĭ de ачелȣ̆ nenopoчitȣ̆ каре kade în гiapеле леȣлȣĭ în minȣtȣлȣ̆ ачела!

Stpirapea леȣлȣĭ е atîa de tape în kîtȣ̆ kîndȣ̆ stpirъ noantea, de еко алȣ̆ гласȣлȣĭ лȣĭ пар' къ se кȣtpemȣpъ deseptеле immense ȣnde локȣеште, къчĭ seamъпъ кȣ ȣрлetȣлȣ̆ tȣnetȣлȣĭ челȣ̆ maĭ tape; елȣ̆ stpirъ de 5—6 орĭ пе zi шi maĭ кȣ seamъ kîndȣ̆ este съ viiъ вр'о плоаiъ. Елȣ̆ bede noantea ка шi zioa întокmaĭ ка пisiчеле, doapme пȣџinȣ̆ шi de челȣ̆ maĭ mikȣ̆ sromotȣ̆ se deшteantъ; toate челе-лалте animале, кiарȣ̆ шi челе maĭ fȣpioase, аȣ̆ fpiкъ de леȣ̆, шi fȣгȣ̆ de dînsȣлȣ̆, de ачееа елȣ̆ este siлitȣ̆ съ se askȣнзъ ȣnde-ва ка съ noatъ npinde прадъ; аколо se кȣлкъ пе nînteчe, adastъ пînъ tpeче о газелъ, о maimȣџъ saȣ̆ о кътiлъ (а кърiia карпе-ĭ плаче преа mȣлtȣ̆) шi îndatъ se apȣнкъ пе ачеа прадъ, înколъчеште дȣпе dînsa коаda sa чеа грozавъ, о sdpобеште шi-ĭ sȣџе sînџеле; нȣmaĭ елефantȣлȣ̆ шi pinoчерȣлȣ̆ sîntȣ̆ în stape а se împotibi леȣлȣĭ; елȣ̆ тъпinкъ mȣлtȣ̆ întp'о mîнкаре шi se satȣpъ de 2—3 ziлле. Елȣ̆ este în stape а сълta пentpȣ 10—15 орĭ ка съ npinzъ о прадъ, шi totȣ̆ îмблетȣлȣ̆ лȣĭ se ȣpmeazъ сълtîndȣ̆ în кȣpmezішȣ̆, еаръ нȣ dpentȣ̆. — Înсъ кȣ kîtȣ̆ леȣлȣ̆ este tepibiлȣ̆ kîndȣ-ĭ е foame saȣ̆ kîndȣ̆ este некъжitȣ̆, кȣ atîtȣ̆ este de џенеposȣ̆ kîndȣ̆ нȣ-ĭ е foame, шi рекȣноскъторȣ̆ пentpȣ bine-fачеріле че а npiimitȣ̆ de ла чine-ва. Мȣлte esempле кȣpioase se шtiȣ̆ despre ачеаsta.— De шi întp'adeвъръ̆ лерлȣ̆ н'аре fpiкъ de niminĭ, dapъ se bede къ se teme de шеарпе, de ачееа Маȣрiĭ, kîndȣ̆ întîлneskȣ̆ прiн пȣstiiĭ вр'ȣнȣ̆ леȣ̆, îndatъ 'шi desfакȣ̆ tȣрбанȣлȣ̆ лорȣ̆, каре este ка ȣнȣ̆ пешкірȣ̆ (шtергаръ̆), 'лȣ̆ mішкъ iȣte în kîtȣ̆ съ semene кȣ ȣнȣ̆ шеарпе tîpîtopȣ̆, шi леȣлȣ̆ възîndȣ̆ ачеаsta, îndatъ fȣџе.

Kîndȣ̆ întîlneшte чine-ва în пȣstiĭ пе dрȣмȣ̆ ȣнȣ̆ леȣ̆, сѣ факѣ îndatѣ фокȣ̆, кѣчĭ леȣлȣ̆ аре фрiкѣ de фокȣ̆; еарѣ dакѣ н'аре timпȣ̆, сѣ se кȣлче жосȣ̆ фѣрѣ сѣ se miшче; ба înкѣ нiчĭ сѣ сȣфле, апоĭ леȣлȣ̆ kîndȣ̆ нȣ-ĭ е foame treче кȣ mîndрie înainte de *омȣлȣ̆* кȣлкатȣ̆ жосȣ̆, шi нȣ-ĭ фаче nimiкȣ̆. Арабiĭ kîndȣ̆ воеskȣ̆ сѣ прinzѣ kîte ȣнȣ̆ леȣ̆ вiȣ̆, sапѣ kîte о гроапѣ, о *акоперȣ̆* кȣ рамȣрĭ ȣȣцiрĭ шi slабе, шi леȣлȣ̆ trекîndȣ̆ песte рамȣрiле ачелеа, se рȣпȣ̆, кade жосȣ̆ în гроапѣ шi atȣнчĭ елȣ̆ е прinsȣ̆, кѣчĭ de sпаimа шi de рȣшinea че simte în ачелȣ̆ minȣtȣ̆, поate чine-ва сѣ факѣ кȣ dînsȣлȣ̆ че ва вреа. Astȣ̆-фелȣ̆ аȣ̆ ажȣнsȣ̆ ȣнеле din нацiȣнĭ în Asia шi în Арабia a прinde пе леȣ̆ шi а-лȣ̆ обiчînȣĭ ка сѣ меаргѣ ла рѣсбоiȣ̆, шчл. шi аша чitimȣ̆ în istорie, кѣ Маркȣ Antoniȣ triȣмвiрȣлȣ̆ а intратȣ̆ în Рома кȣ леĭ пȣшĭ ла ȣнȣ̆ карȣ̆ de triȣмфȣ̆. Kîndȣ̆ е прinsȣ̆ de tînѣрȣ̆ este înкѣ мȣлтȣ̆ maĭ ȣшорȣ̆ а-лȣ̆ îmблînzi.

Леа (леоне) поартѣ 100 de zile în пintече, шi фатѣ 3—6 пȣĭ пе карi-ĭ багѣ întр'ȣнȣ̆ локȣ̆ foarte askȣнsȣ̆; еа е foarte перiкȣлоasѣ kîndȣ̆ аре пȣĭ.

Tiгрȣлȣ̆ аре пеллеа sa маркатѣ кȣ вѣрџĭ лȣнџĭ шi лate de цiȣрȣ̆ împреџiȣрȣлȣ̆ корпȣлȣĭ (de ла sпinаре пînѣ ла бȣртѣ) în формѣ de аркȣрĭ албе шi негре алтернатiве, (пантера, леопардȣлȣ̆ шi iена аȣ̆ пеллеа лорȣ̆ пѣтатѣ dарѣ нȣ вѣргатѣ. Патрiа tiгрȣлȣĭ sîntȣ̆ diверsеле цѣрĭ кѣлдȣроаse din Asia шi Афрiка. Dintре toate феареле sînџероаse, tiгрȣлȣ̆ este челȣ̆ maĭ крȣdȣ̆ шi челȣ̆ maĭ гроzавȣ̆; кѣчĭ елȣ̆ este inемiкȣ̆ неîmпѣкатȣ̆ алȣ̆ tȣtȣлорȣ̆ fiinцелорȣ̆ însȣфлецiтe; елȣ̆ нȣ se satȣрѣ нiчĭ odatѣ, шi dакѣ нȣ-ĭ е foame, омоарѣ нȣмаĭ пентрȣ плѣчере d'a оморî; елȣ̆, шi kiарȣ̆ еа (tiгра) 'шĭ омоарѣ пȣiĭ лорȣ̆. Фероvitatea sa чеа фѣрѣ марџine se арatѣ în toatѣ fisionomia (înфѣцiшареа) sa, прin окiĭ сѣĭ, арzîndȣ̆ ка фокȣлȣ̆, прin лimба лȣĭ чеа роше ка sînџеле шi skoasѣ афарѣ, прin skîршnireа sa кȣ dinцiĭ каре нȣ înveteazѣ нiчĭ odatѣ; веdереа орîкѣрȣiа animалȣ̆ вiȣ-ĭ esчitѣ фȣрia; елȣ̆ s'арȣнкѣ сѣлтîndȣ̆ îndatѣ асȣпра прѣzii sale, о рȣпе кȣ dinцiĭ сѣĭ грозавĭ, пȣне капȣлȣ̆ în бȣрта виktimeĭ, сȣгîndȣ-ĭ sîнџеле кȣ о маре авiditate. Dȣпе ачеа traџе рѣмѣшiцеле кȣ о маре репезiчiȣне în фȣndȣлȣ̆ пѣdȣрiĭ ȣnde se цine, шi аколо ле мѣнînкѣ sinгȣрȣ̆.— Елȣ̆ нȣ se teme нiчĭ de омȣ̆, шi s'а întîмплатȣ̆ adese-орĭ în пѣdȣрiле din India, ка tiгрȣлȣ̆ сѣ se арȣнче dintр'ȣнȣ̆ локȣ̆ askȣнsȣ̆ кȣ о iȣцеалѣ nesпȣсѣ шi непревѣzȣтѣ пресte kîte ȣнȣ̆ кѣлѣрецȣ̆ dintр'ȣнȣ̆ detaшamentȣ̆ de кавалерie (trекîndȣ̆ прin пѣdȣрiле d'аколо), trѣгîndȣ-лȣ̆ вiȣ̆ în фȣndȣлȣ̆ пѣdȣреĭ кȣ о iȣцеалѣ шi о форцѣ аша *de estраордinаре*, în kîtȣ̆ чеĭ-лалцĭ кѣлѣрецĭ н'аȣ̆ пȣтȣтȣ̆ сѣ-лȣ̆ ȣрмеze шi сѣ skапе din гiареле tiгрȣлȣĭ челе грѣзаве пе камарадȣлȣ̆ лорȣ̆ ненорочiтȣ̆. Tiгрȣлȣ̆ нȣ е капабiлȣ̆ a fi învѣцатȣ̆ ла чева. Фȣрia sa чеа selбатiкѣ, нȣ se перde нiчĭ odatѣ; нȣ este simцitорȣ̆ ла нiчĭ о mîнгîере шi întокмаĭ ка ȣнȣ̆ tiранȣ̆ sînџероsȣ̆, ка ȣнȣ̆ Nерон din пѣdȣрĭ, ва сѣ прѣпѣdeaskѣ toatѣ лȣmea, de некаzȣ̆ de че esistѣ;— Tiгра este чева maĭ mikѣ de kîtȣ̆ tiгрȣлȣ̆, алтminтрелеа 'ĭ seамѣнѣ în toate; еа фатѣ 4—5 пȣĭ întр'ȣнȣ̆ локȣ̆ askȣнsȣ̆, maĭ кȣ seамѣ iĭ askȣнde de tiгрȣ, taтѣлȣ̆ лорȣ̆, каре kîndȣ-ĭ веde, 'ĭ мѣнînкѣ.

Пантера se гѣсеште аколо ȣnde е шi патрia tiгрȣлȣĭ, însѣ este maĭ mikѣ de kîtȣ̆ tiгрȣлȣ̆; пеллеа sa е маркатѣ кȣ пете негре чiркȣларе (ка анелеле); локȣеште прin пѣdȣрĭ adînчĭ, е foarte iȣte în miшкѣрiле sale, поate сѣ меаргѣ kiарȣ̆ шi пе арборĭ înалцĭ sпре а гонi аколо прada sa. De шi пантера este шi еа d'ȣ̆ крȣzime маре, însѣ atакѣ пе омȣ̆ пînѣ kîndȣ̆ ачеsta н'а некѣжit'о. Este капабiлѣ a fi domestiчitѣ, шi локȣitорiĭ din цѣрiле ȣnde se гѣсеште *пантера* (Asia шi Афрiка) se serвеskȣ̆ кȣ пантере învѣцate, ка кȣ нiште kînĭ de вînѣтоаре, цinînd'о însѣ пе dрȣмȣ̆ întр'о колiвie înкisѣ, шi нȣмаĭ kîndȣ̆ вînatȣлȣ̆ se арatѣ 'ĭ deskide ȣша колiвieĭ, atȣнчĭ пантера se арȣнкѣ асȣпра вînatȣлȣĭ шi-лȣ̆ прinde; însѣ kîndȣ̆ s'а întîмплатȣ̆ ка сѣ нȣ-лȣ̆ поатѣ прinde, de рȣшine se фаче atîtȣ̆ de фȣрioasѣ în kîtȣ̆ este în stаре сѣ se арȣнче kiарȣ̆ асȣпра stѣпînȣлȣĭ еĭ ка сѣ-лȣ̆ омоаре; dакѣ ачеsta нȣ îngрiжеште а арȣнка înaintea еĭ вр'ȣнȣ̆ мiелȣ̆ кȣ коре сѣ-ĭ потолеаskѣ фȣрia еĭ чеа sînџероаsѣ. Indienii мѣнînкѣ кȣ плѣчере карне de пантерѣ.— Пеллеа еĭ este stiматѣ.

Леопардȣлȣ̆ seамѣнѣ мȣлтȣ̆ кȣ пантера, însѣ este maĭ mikȣ̆ шi пеллеа este maĭ фрȣмоаsѣ шi maĭ stрѣлȣчitоаре. Негрiĭ din Афрiка (ȣnde е патрia sa) прiвеskȣ̆ пе леопардȣ̆ ка реџеле феарелорȣ̆ selбатiче.

Пisiчiĭ 'ĭ плаче жокꙋлꙋ преа мꙋлтꙋ; кîndꙋ беа, skoate лiмба afaръ (прекꙋмꙋ toate animaлеле карĭ аꙋ бꙋzа de жосꙋ maĭ skꙋртъ de кîtꙋ чеа de sꙋsꙋ) — Пisiка поate fi învъцatъ a faче deosebite мeштeшꙋгꙋрĭ. Пisiка вede în întꙋнерекꙋ, atꙋnчĭ okiĭ eĭ лꙋчеskꙋ; kîndꙋ freaкъ чine-ва snipea пisiчiĭ de жосꙋ în sꙋsꙋ, поate sъ skoaцъ skînteĭ de лꙋminъ (електрiкъ). Пisiка este вopцoasъ 56 de zile. шi fatъ atꙋnчĭ 5—6 пꙋĭ, карĭ se askꙋndꙋ de kotoiꙋ ка sъ пꙋ-ĭ мъnînче; алтminтрелеа еа 'ĭ îngriжеште шi-ĭ апъръ.

Пisiка, este dꙋпе вꙋлпе animaлꙋлꙋ челꙋ maĭ вiклеanꙋ шi челꙋ maĭ ръбdъtopꙋ snpe a npinde npada sa. Пisiчеле domestiче вapiazъ мꙋлтꙋ în колоареа лорꙋ, пe kîndꙋ пisiка selбatiкъ este totꙋ-d'aꙋna чепꙋшie, maĭ mape, aвîndꙋ бꙋzеле пegre. De шi пisiка domestiкъ, a npiimitꙋ oapeкаре infлꙋinцъ din domestiчipea eĭ, dapъ totꙋ ĭ-a pemasꙋ мꙋлтꙋ din ръꙋtatea fipeĭ sale natꙋpале; къчĭ fъкîndꙋ обsepвaцie пisiчеĭ, ведемꙋ къ еа este iꙋte în miшкъpiле sale, foapte кꙋpatъ, пeкpedinчioasъ, пepeкꙋnoskъtoape, pea, пesimцitoape пentpꙋ mîngiepe, пeaskꙋлtътoape, ataшatъ de omꙋ, пꙋ пentpꙋ вр'о simпatie кътpe dînsꙋлꙋ (ка кîiнеле) чi пꙋmaĭ пentpꙋ intepesꙋлꙋ eĭ, fiindꙋ къ гъseште demînкape în kasa omꙋлꙋĭ: este пeкъжiчioasъ шi пepiкoлoasъ atꙋnчĭ, шi кꙋ dpentꙋ кꙋвîntꙋ ziче Бiꙋfonꙋ къ пisiка поate fi пpiвitъ ка simболꙋлꙋ inokpisieĭ шi алꙋ tpъdъpeĭ saꙋ ка simболꙋлꙋ ꙋпеĭ sлꙋцĭ пekpedinчioase, че цine чine-ва în kasъ пꙋmaĭ d'o пeвoie. Пisiка гопeште шoapeчiĭ npin instinktꙋ. Аштiа sîntꙋ inemiчiĭ eĭ fipeштi, însъ гoпeште шi мъnînкъ шi пasepĭ miчĭ, iепꙋpĭ miчĭ, кîptiцe, бpoaште цestoase, бpoaште, шoпîpле, шepпĭ, пеште, npefepîndꙋ totꙋ-d'aꙋna кapпea чеа maĭ fpaцetъ; s'a întîmплатꙋ ка пisiчiле sъ atache шi пe копii miчĭ kîndꙋ dopmia, sꙋgpꙋmîndꙋ-ĭ; пisiка кꙋ гpeꙋtate мачinъ бꙋкateле че мъnînкъ.— Пisiка ape o mape fpiкъ de a-шi мꙋia пiчioapеле în апъ, апоi kîndꙋ s'a întîmплатꙋ ка o пisiкъ sъ-шi мoaie пiчioapеле în апъ шi пꙋ ле аꙋ ꙋскатꙋ пꙋmaĭ de kîtꙋ, поate sъ шi мoapъ dintp'ачеasta. О пisiкъ кpeskꙋtъ întp'o kasъ, пꙋ o пъpъseште кiapꙋ dakъ stъпînꙋлꙋ eĭ a eшitꙋ d'аколо, (кîiнеле din контpъ, ꙋpmeazъ totꙋ-d'aꙋna пe stъпînꙋлꙋ лꙋĭ). Niчĭ ꙋпꙋ animaлꙋ п'ape плъчере аша de mape ка sъ se жoaче ка пisiка. Ꙋпꙋ stepgapꙋ (пeшкipꙋ), o баsma saꙋ ꙋпꙋ алтꙋ лꙋкpꙋ atîpnatꙋ e destꙋлꙋ, шi пisiка se ва жꙋка кꙋ dînseле ope întpeцĭ.— Din opĭ-че înълцime sъ казъ o пisiкъ, totꙋ пe пiчioapеле sale ръmîne, (вꙋлпеa шi diхopꙋлꙋ аꙋ шi eĭ ачеasta кꙋалitate кꙋpioasъ). Ꙋпгiiле пisiчiĭ sîntꙋ пentpꙋ dînseле o apmъ tape, къчĭ sîntꙋ totꙋ-d'aꙋna askꙋцite, fiindꙋ къ пisiка este în stape a шi ле petpaцe шi але askꙋnde. Пisiка este în stape a fi învъцatъ ла felꙋpimĭ de лꙋкpꙋpĭ, пpeкꙋmꙋ sъ жoaче шi sъ salte пeste ꙋпꙋ bastonꙋ шi кiapꙋ a жꙋка o комedie.— Пisiка кꙋ fꙋpie 'шi апъръ пꙋiĭ, шi kîndꙋ se вede stpîmtopatъ, iea кꙋ dinцiĭ пe кîte ꙋпꙋлꙋ ꙋпꙋлꙋ шi-ĭ tpaпspoptъ ла ꙋпꙋ алтꙋ локꙋ maĭ sigꙋpꙋ. Ꙋпiĭ npetindꙋ къ пisiчеле каpe аꙋ авꙋtꙋ o faчеpe dꙋpepoasъ, de pъꙋtate, singꙋpe-шi мъnînкъ пꙋiĭ.— Пisiка кꙋ toate defeкteле sale, fiindꙋ însъ ꙋпꙋ animaлꙋ tpeбꙋinчiosꙋ în kasъ, ꙋпеле din пaцiiле векĭ ле аꙋ опоpatꙋ мꙋлтꙋ, s. e. ла Еџiptenii векĭ kîndꙋ чine-ва omopa o пisiкъ, se пedeпsia кꙋ moapte; toatъ лꙋmea пꙋpta semne de жале, шi кadaвpꙋлꙋ eĭ dꙋпе че se îmбꙋлsъmia, 'лꙋ îngpoпa кꙋ мꙋктъ опоapе. Nꙋmaĭ în ꙋпеле цъpĭ баpбape se мъпînкъ кapпea de пisiкъ, dapъ пeлea eĭ este stimatъ npetꙋtindenea пentpꙋ блапе.

(Ва ꙋpma.)

Комꙋпiкацiꙋпĭ sчientifiче miчĭ.

Обsepвaцiꙋпiле meteoроложiче ла Бꙋкꙋpeштĭ de ла 1—15 Sentemвpie.

Тeмпepatꙋpa dꙋпъ tepmometpꙋ лꙋĭ Reaumure, în ꙋмбpъ.

	Dim. ла opa 6,	d. a. ла opa 4,	seapa ла opa 10.
Ла 1	12,5°	14,5°	14°
Ла 2	12,5	16,5	11
Ла 3	8,2	16,6	10,7
Ла 4	9,5	20	15,5
Ла 5	10,5	24	15
Ла 6	12,5	22,6	16
Ла 7	14	25,2	15
Ла 8	11	17,8	11
Ла 9	8	18	8,5
Ла 10	4,9	19	10,5
Ла 11	5	19	10,6
Ла 12	7,5	18	8
Ла 13	7	10	10
Ла 14	7,3	16	9,5
Ла 15	5,3	18	18,6
Тeмпepatꙋpa de mizлок	9°	18,3°	12,2°
Пentpꙋ dimineáцa,	п. amiazъ,	п. seapa.	

Бapometpꙋ a вapiatꙋ întpe 316 шi 318 лiniĭ de Пapisꙋ.

Tpeĭ zile de плoвie; чеа maĭ mape пapte seninꙋ.

Tinъpitꙋ în Tinoгpafia Колеџiꙋлꙋĭ Sf. Saba.